

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm 2022-03-18

Remissyttrande över höjd skatt på alkohol och tobak

Ärendenummer: Fi2022/00247

Sveriges Bryggerier är den svenska bryggerinäringens branschorganisation sedan 1885. Våra medlemmar producerar öl, cider, läsk, vatten och blanddrycker och står för ca 90% av volymerna på den svenska marknaden. Vi arbetar med branschgemensamma frågor rörande produktion, tillväxt, samhällsansvar och hållbarhet.

SUMMERING:

Sveriges Bryggerier ställer sig negativ till de i promemorian föreslagna punktskattehöjningarna på alkohol därför att:

- 1) Promemorian saknar en analys av de föreslagna skatteökningarnas påverkan på konsumtion, inköpsmönster, smuggling och skatteintäkter. Därför går det inte att värdera om en ökad skatt skulle ha positiva effekter på folkhälsan. Inte heller går det att bedöma effekten på skatteintäkterna.
- 2) Skatten som ekonomiskt styrmedel av folkhälsa kan ifrågasättas. Svenskarnas konsumtion har minskat med 18 % sedan 2004 trots att priset har legat i stort sett oförändrat. Bakomliggande orsaker är snarare ändrade attityder och konsumtionsmönster än skatteökningar.
- 3) Kopplingen mellan minskad totalkonsumtion och högkonsumenter är låg. Alkoholpolitiken syftar till att minska alkoholens skador och bör därför fokusera på riskbruk och missbruk.
- 4) Sverige har ett unikt tillfälle efter corona-pandemin att förstärka den positiva trenden med att svenskarna gör allt större andel av sina inköp på Systembolaget i stället för utomlands.

YTTRANDE

Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska de medicinska och sociala skadorna av alkohol. Även Sveriges Bryggerier och dess medlemmar ställer sig bakom det målet. Vi vill ha en ansvarfull politik som värnar om ungdomar och motverkar missbruk och riskbruk. Vi tror på preventivt arbete och ett individualistiskt synsätt på ohälsosamt drickande. För de allra flesta är dock en sund dryckeskultur en del av en hälsosam livsstil.

Effekten av skatthöjningen på folkhälsan kan ifrågasättas

Den svenska skatthöjningen på alkohol motiveras av folkhälsoskäl och teorin att höga priser minskar den totala konsumtionen och därmed också alkoholskadorna. Teorin har varit en av grundpelarna i svensk politik i årtionden, trots att relationen mellan totalkonsumtionen och dess påverkan på högkonsumenter och alkoholskador är ifrågasatt. Kritikerna menar att effekten av den minskade totalkonsumtionen på högkonsumenter är låg och att politiken borde införa en mer målgruppsinriktad strategi. I den senaste propositionen om en ny ANDTS-plan¹ skriver också regeringen att ett risk- och målgruppsperspektiv bör utgöra utgångspunkt för den framtida strategin, något som då står i motsats till totalkonsumtionsmodellen som är utgångspunkten för den föreslagna skatthöjningen.

Den självklara relationen mellan pris och konsumtion motsägs även av det faktum att konsumtionen av alkohol har sjunkit, trots att priset på alkoholhaltiga drycker har legat stabilt i Sverige relativt sett. Mellan 2004 och 2019 sjönk konsumtionen med 18 %. Under 2020 beräknas konsumtionen ha sjunkit med ytterligare 6 %.² Den minskade konsumtionen bland ungdomar är särskilt glädjande. Vi kan således konstatera att den totala konsumtionen inte behöver vara föremål för oro och insatser. Däremot behöver missbruk och riskbruk adresseras. Här är det givetvis av yttersta vikt att samhället kan erbjuda både kunskap, insikter och de resurser som krävs.

---

¹ En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025

² CAN (2021) Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020

Illegal vidareförsäljning av alkohol

Promemorian nämner kort de risker som finns med en alkoholskatt höjning i form av ökad införsel och illegal vidareförsäljning, men en djupare konsekvensanalys av skatt höjningens påverkan på de olika delarna av konsumtionen saknas. Man nöjer sig med att fastslå att en sådan utveckling kan hanteras genom succesiva höjningar så att konsumenten vänjer sig, en teori som saknar belägg. Trots att nivåerna på införsel och smuggling bedöms ha minskat så ligger nivåerna på en fortsatt hög nivå. Av all alkohol som konsumeras i Sverige anses 20 % vara oregistrerad.³ Uppgiften om illegal hantering av alkohol är dock svår att bedöma då illegal verksamheten till sin natur är svår att mäta.

Punktskatten på alkohol i Sverige är, trots att relativpriset inom EU ökat, bland de högsta i Europa, vilket skapar incitament för svenska konsumenter att köpa billigare alkohol från främst Tyskland och Danmark. Detta skapar också möjlighet för både enskilda och organiserade ligor att tjäna pengar på smuggling och illegal försäljning. Det allvarligaste med en sådan utveckling är uppbyggnaden av organiserad brottslighet. Alkoholsmuggling är därmed inte bara ett problem för bryggeribranschen, utan för hela samhället. Det saknas idag en sammanhållen bild av alkoholsmugglingens utveckling och konsekvenser.

Unikt tillfälle att stärka Systembolaget

Konsumtionen av alkohol har under en lång period minskat samtidigt som Systembolagets andel av försäljningen har ökat på bekostnad av införsel. Svenska folkets inköpsmönster påverkades ytterligare under corona-pandemin. Med stängda gränser styrdes inköpen till Systembolaget. Under 2020 ökade Systembolaget sin försäljning med dryga 11 % och ökade sina intäkter med 14 %.⁴ I gränslänet mot Danmark och Tyskland var förändringen ännu tydligare och Systembolaget ökade sin försäljning med upp till 30%.⁵ Samtidigt beräknades inköpen av smugglas alkohol ha sjunkit med 44%.⁶ Trots det har tullen redovisat en hel del beslag, och skriver i sin årsredovisning för 2021 att "när privatpersoners resande återigen ökar är det troligt att införseln och smugglingen återgår till nivåerna före pandemin. Storskalig införsel av

³ CAN Alkoholkonsumtionen i Sverige 2019

⁴ Systembolagets bokslutskommuniké 2020

⁵ David Sundén, Gränshandel med alkohol under covid-19, 2021

⁶ CAN Alkoholkonsumtionen 2021 – 2020

alkohol har återhämtat sig snabbare än smuggling av alkohol kopplat till privatpersoners resande”.

Siffrorna ovan visar att införsel och smuggling har en betydande påverkan på alla delar av alkoholfrågan – folkhälsa, konsumtionsmönster och inte minst skatteintäkter - och måste tas i beaktande. Då promemorian helt saknar en analys av den föreslagna skatteökningens påverkan på de olika delarna går det således inte att värdera om en ökad skatt skulle ha positiva effekter på folkhälsan. Inte heller går det att bedöma effekten på skatteintäkterna.

Sverige har nu ett unikt tillfälle att stärka Systembolagets marknadsandel, få en ökad kontroll på konsumtionen och samtidigt öka skatteintäkterna. Att höja skatterna på alkohol samtidigt som gränserna öppnar och resandet tar fart, riskerar att ge motsatt effekt: Systembolagets försäljning minskar, införsel och smuggling ökar, konsumtionen ligger kvar på samma nivåer eller t o m ökar då tillgängligheten av okontrollerade varor ökar. Vi vet att högkonsumenter är mer priskänsliga och i större utsträckning för in egen alkohol eller köper smugglad alkohol.⁷ Samtidigt minskar skatteintäkterna.

Mot ovanstående bakgrund framstår en höjning av punktskatten på alkohol som felaktig. Utmaningen framåt är att hitta ett handelsklimat som får svenskarna att fortsätta göra sina inköp hemma i Sverige. Att säkra den kontrollerade försäljningen av alkohol är viktig ur flera aspekter, främst ur ett folkhälsoperspektiv och som ett led i arbetet mot den organiserade brottsligheten, men också ur ett ekonomiskt perspektiv för att säkra skatteintäkterna.

För Sveriges Bryggerier,

Erika Danckwardt-Lillieström,
Vice vd, Kommunikation & Samhällskontakt

---

⁷ CAN (2019), Resandeförsel och köp av smugglad alkohol 2009–2018